

991100/0220/19/08/NL

Warszawa, 2008-07-24

Pan
Lech Czapla
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Lechu

W związku z przekazaniem do opinii rządowego projektu ustawy o emeryturach kapitałowych uprzejmie informuję Pana Ministra, że projekt ten był opiniowany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w ramach uzgodnień prowadzonych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. W załączeniu przekazuję:

- 1) opinię z dnia 3 marca 2008 r., do projektu ustawy z dnia 19 lutego 2008 r.,
- 2) opinię z dnia 28 kwietnia 2008 r., do projektu ustaw z dnia 18 kwietnia 2008 r.

z poważaniem

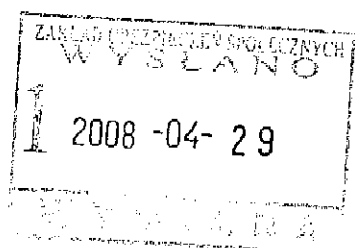
Sylwester Rypiński

Sylwester Rypiński

WYDZIAŁ PREZYDIALNY

L.dz.

Data wpływu 25.07.2008

Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy i Polityki Społecznej

W związku z powzięciem informacji o przekazaniu na Komitet Rady Ministrów projektu ustawy o emeryturach kapitałowych pozwalam sobie przekazać uwagi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do tej wersji projektu ustawy i mam nadzieję, że zostaną one wykorzystane w dalszych pracach nad tym projektem.

Do art.3 pkt 2

W definicji emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zamiast art.26 należy przywołać art.24 i art.24a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Art.26 stanowi jedynie podstawę do obliczenia wysokości emerytury z FUS, natomiast podstawę prawną do ustalenia prawa do emerytury stanowi art.24 i 24 a.

Do art.7

Proponujemy rozważyć wykreślenie powołania art.136 ustawy emerytalnej. Ustawa o organizacji i funkcjonowaniu otwartych funduszach emerytalnych reguluje zasady postępowania ze środkami zgromadzonymi w funduszu na wypadek śmierci członka tego funduszu (art. 131 i 132 ustawy). Propozycja wypłaty niezrealizowanej kwoty emerytury okresowej za dany miesiąc w trybie art. 136 ustawy emerytalnej może uniemożliwić realizację prawa zagwarantowanego ustawą o organizacji i funkcjonowaniu otwartych funduszy emerytalnych - osobie, która nie mieści się w kręgu określonym w art. 136 ustawy emerytalnej (np. konkubina, inna osoba). Podobna uwaga odnosi się do regulacji związanych z dożywotnią emeryturą kapitałową, gdyż przepis art.18 umożliwia wypłatę gwarantowaną innym osobom niż członek rodziny w przypadku, gdy śmierć emeryta nastąpiła przed upływem 36 miesięcy.

W związku z tym należy rozważyć, o ile jest to intencją projektodawcy, wprowadzenie w projektowanej ustawie - lecz nie poprzez powołanie art.136 ustawy emerytalnej - odrębnej regulacji dotyczącej niezrealizowanych do dnia śmierci kwot z tytułu dożywotniej emerytury kapitałowej w przypadku, gdy śmierć

emeryta nastąpiła po upływie 36 miesięcy, które mogłyby być ewentualnie wypłacone w ramach niezrealizowanych świadczeń lub w drodze spadkobrania.

Do art. 11 i art. 13

Zgodnie z projektem w przypadku, gdy członek ofe nie spełnia warunku osiągnięcia odpowiedniego kapitału lub osiągnięcia odpowiedniej wysokości hipotetycznej emerytury kapitałowej środki zgromadzone w ofe przekazywane są na rzecz funduszu emerytalnego. Formalnie oznacza to, że część osób otrzymywać będzie emeryturę wyłącznie z FUS tzn. z jednego filara, co wydaje się przeczyć idei reformy emerytalnej.

Zwracamy uwagę na fakt, że osoby, których środki zostaną przekazane do funduszu emerytalnego będą w gorszej sytuacji niż pozostałe osoby, gdyż w przypadku okresowej emerytury kapitałowej oraz dożywotniej emerytury kapitałowej (w tym przypadku w ograniczonym zakresie) zachowane będzie dziedziczenie kapitału. Osoby, których środki zostaną przekazane z ofe do funduszu emerytalnego nie będą więc chronione przed tzw. „szokiem przejścia”.

Zgodnie z art. 55 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych emerytura przyznane z urzędu zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobom, które nie mają okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn finansowane są z funduszu rentowego. Środki z ofe miałyby być przekazane do funduszu emerytalnego (art. 14 ust. 1). Czy oznacza to, że emerytury takich osób finansowane byłyby w części z funduszu emerytalnego, a w części z funduszu rentowego?

W momencie przejmowania środków z ofe fundusz emerytalny zasilany może być dość znacznymi środkami, które – zapewne – przeznaczone zostaną na wypłatę bieżących emerytur. Warto zwrócić jednak uwagę na fakt, że w perspektywie wielu lat środki przekazane z otwartych funduszy emerytalnych na „zwiększenie” emerytur z FUS mogą okazać się niewystarczające na wypłatę tych zwiększeń. W efekcie może to spowodować pogorszenie sytuacji finansowej FUS. Dlaczego może się tak stać? Można przypuszczać, że przekazywanie środków z ofe do funduszu emerytalnego dotyczyć będzie w dużo większym stopniu kobiet. Będzie to wynikiem mniejszego kapitału zgromadzonego w ofe w momencie ubiegania się o dożywotnią emeryturę kapitałową (w wieku 65 lat). Część (jeśli nie większość) kobiet skorzysta z okresowej emerytury kapitałowej, co będzie zmniejszało ich stan środków w ofe. W tym czasie kobiety te (większość z nich) nie będą pracować, a więc nie będą też odprowadzane składki do ofe. Ponadto dla osób w wieku poniżej 65 lat przekazywanie środków z ofe do funduszu emerytalnego dotyczyć będzie wyłącznie kobiet.

W efekcie FUS przejmie zobowiązania wypłat świadczeń (które obliczone będą na podstawie wspólnych tablic trwania życia) dla portfela, w którym większość stanowić będą kobiety, które średnio żyją dłużej (czyli „złe ryzyka”).

Do art. 11

Zgodnie z projektem prawo do okresowej emerytury kapitałowej ma przysługiwać, gdy kwota środków zgromadzonych w otwartym funduszu emerytalnym jest równa lub wyższa od dwudziestokrotności kwoty dodatku pielęgnacyjnego. W obecnych warunkach oznacza to, że okresowa emerytura kapitałowa byłaby wypłacana w kwocie 13,30 zł dla kobiety, która przeszłaby na emeryturę w wieku 60 lat (kapitał równy dwudziestokrotności dodatku pielęgnacyjnego), ale nie byłaby wypłacana w

kwocie 15,45 zł dla kobiety, która chciałaby przejść na emeryturę w wieku 64 lat (kapitał o 1 zł mniejszy od kapitału pierwszej rozważanej tu kobiety).

Występuje brak spójności pomiędzy art. 11 pkt 2 i art. 16 ust. 2 projektowanej ustawy. W myśl art. 11 pkt 2 ustalając prawo do okresowej emerytury kapitałowej ZUS ma brać pod uwagę kwotę środków zgromadzonych w ofe „na dzień poprzedzający dzień złożenia wniosku o ustalenie prawa do emerytury”. Informację o tej kwocie ZUS powinien otrzymać z ofe. Natomiast z art. 16 ust. 2 wynika, że ofe przekazuje do ZUS informację o kwocie środków zgromadzonych „w ostatnim dniu miesiąca poprzedzającego miesiąc złożenia wniosku”. Przepisy te powinny zostać skorelowane. Należałoby zatem wprowadzić zapis analogiczny, jak w art. 16 ust. 2. W konsekwencji pkt 2 powinien otrzymać brzmienie

„2) kwota środków na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc zgłoszenia wniosku”.

W art. 11 (oraz następnych 15, 16 i 17) pojęcie „złożenie wniosku” proponujemy zastąpić pojęciem „zgłoszenie wniosku”, które jest użyte w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Do art. 13

Projektowana ustawa w art. 13 ust. 1 pkt 2 i art. 20 powinna wprowadzać mechanizm zaokrąglania kwoty hipotetycznej emerytury kapitałowej oraz kwoty okresowej emerytury kapitałowej – analogiczny do zaproponowanego w art. 23 w przypadku dożywotniej emerytury kapitałowej.

W ust. 2 zakłada się, że ustalając hipotetyczną emeryturę będzie się brało pod uwagę środki zgromadzone na rachunku w ofe „w ostatnim dniu miesiąca poprzedzającego miesiąc jej ustalenia”. W projektowanej ustawie brak jest jednak przepisów określających miesiąc ustalenia hipotetycznej emerytury. Należy więc po pierwsze ustalić, co należy rozumieć przez miesiąc ustalenia hipotetycznej emerytury kapitałowej (czy jest to miesiąc zgłoszenia wniosku o emeryturę, miesiąc osiągnięcia wieku emerytalnego czy może miesiąc wydania decyzji). Następnie, w zależności od tego, co zostanie uznane za miesiąc ustalenia hipotetycznej emerytury kapitałowej, na ofe należy nałożyć obowiązek przekazania do ZUS informacji o środkach zgromadzonych na rachunku w ostatnim dniu miesiąca poprzedzającego ten miesiąc (tj. miesiąc ustalenia hipotetycznej emerytury kapitałowej).

Do art. 14

Powstaje wątpliwość, co dzieje się z członkostwem w ofe w przypadku przekazania środków zgromadzonych na rachunku w ofe do funduszu emerytalnego. Brak jest bowiem przepisów określających, czy w takim przypadku nastąpi zamknięcie rachunku w ofe i w konsekwencji nie będzie podziału składki na ubezpieczenie emerytalne, która w całości będzie ewidencjonowana na koncie ubezpieczonego w ZUS (jak w przypadku okresowej emerytury kapitałowej). Jeśli nastąpi zamknięcie rachunku w ofe konieczne są dodatkowe zapisy, w tym także w art. 32 pkt 2 projektowanej ustawy, dotyczącym zmian do art. 22 ustawy systemie ubezpieczeń społecznych i w art. 32 pkt 4 projektowanej ustawy dotyczącym zmian do art. 40 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Ponadto zapis art. 14 ust. 2 projektu ustawy dotyczący ewidencjonowania na koncie ubezpieczonego środków przekazanych z ofe, nie znajduje odzwierciedlenia w art.

32 pkt 4 projektowanej ustawy dotyczącym zmian do art. 40 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zmiany art. 40 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wymagają więc uzupełnienia.

W ust. 2 należałoby zapisać, na jaki dzień środki przekazane z ofe będą ewidencjonowane na koncie ubezpieczonego. Ponadto ust. 2 należy uzupełnić o art.24a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Proponujemy, aby ust. 2 art. 14 otrzymał brzmienie:

„2. Środki zgromadzone na rachunku członka otwartego funduszu emerytalnego, o których mowa w ust.1, są ewidencjonowane na koncie ubezpieczonego jako składka na ubezpieczenie emerytalne na dzień wpływu tych środków do funduszu emerytalnego oraz powiększają kwoty składek stanowiących podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 lub 24 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych”.

Do art. 15 i art. 17

Zapisana w ustawie koncepcja, w myśl której to ZUS ustala w drodze decyzji prawo i wysokość dożywotniej emerytury kapitałowej, jest systemowo wadliwa.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 członek ofe składa oświadczenie o wyborze oferty zakładu emerytalnego. Jest to więc oświadczenie woli złożone zakładowi emerytalnemu. W konsekwencji następuje nawiązanie stosunku o charakterze cywilno-prawnym. Stronami tego stosunku jest członek ofe i zakład emerytalny, a jego przedmiotem – prawo i wysokość dożywotniej emerytury kapitałowej. Stąd też prawo i wysokość tej emerytury powinien stwierdzać zakład emerytalny. Projektowana ustawa przerzucając ten obowiązek na ZUS powoduje, że o przedmiocie stosunku prawnego łączącego członka ofe i zakład emerytalny będzie stanowił podmiot nie będący stroną tego stosunku i to w formie decyzji administracyjnej. Stroną tej decyzji będzie ZUS, jakkolwiek będzie ona dotyczyła zobowiązań zakładu emerytalnego. Konsekwencją tego rozwiązania będą problemy ze stwierdzeniem obowiązków ZUS wobec członka ofe i wobec zakładu emerytalnego, a więc także zakresu odpowiedzialności. Zrodzi to problemy z dochodzeniem swoich praw przez członka ofe – nie będzie bowiem wiadomo w jakim zakresie roszczenie powinno być skierowane do ZUS, a w jakim do zakładu emerytalnego.

Dlatego też naszym zdaniem o prawie i wysokości dożywotniej emerytury kapitałowej powinien rozstrzygać zakład emerytalny i w tym zakresie projektowana ustawa powinna zostać zmieniona. Rola ZUS powinna ograniczać się do przekazywania tej emerytury świadczeniobiorcy.

Do art.15

W ust. 2 powinien być wskazany art.24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a nie art.26 tej ustawy.

Do art. 16

W ust. 6 należy skreślić wyrazy „ i numerze odrębnego rachunku bankowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych”. Nie ma potrzeby, aby ZUS za każdym razem, przekazując informacje o ustaleniu prawa i wysokości okresowej emerytury kapitałowej, informował ofe o numerze rachunku bankowego. Będzie to bowiem jeden rachunek bankowy, na który wszystkie ofe będą przekazywały środki na wypłatę okresowych emerytur kapitałowych wszystkich swoich członków.

Zaproponowany przepis może sugerować, że dla każdego członka będzie otwierany i prowadzony odrębny rachunek.

Regulacje zawarte w ust. 7 i 8 powielają się. Proponujemy, by terminy i sposób przekazywania przez ofe do ZUS środków na wypłatę okresowych emerytur kapitałowych regulowało rozporządzenie Rady Ministrów wydane na podstawie ust. 11.

Proponujemy wprowadzenie do art. 16 (i analogicznie do art. 17) przepisu stanowiącego, że rachunki służące do obsługi wpłat środków na wypłatę okresowych emerytur kapitałowych (i dożywotnich emerytur kapitałowych) prowadzone będą przez Narodowy Bank Polski.

Delegację dla Rady Ministrów w ust. 11 (a także w art. 17 ust. 14 projektowanej ustawy) należy uzupełnić odpowiednio o określenie sposobu rozliczenia pomiędzy ZUS-em a ofe lub ZUS-em a zakładem emerytalnym – w przypadkach zwrotu świadczeń z powodu zgonu lub niedoręczenia świadczeń z innych powodów, np. odmowy przyjęcia świadczeń lub długotrwałego pobytu w szpitalu.

Do art.17 (uwagi zgłaszane są do zaproponowanego brzmienia tego przepisu, ale należy mieć na względzie generalne zastrzeżenie do koncepcji ustalania przez ZUS prawa i wysokości dożywotniej emerytury kapitałowej, zgłoszone wyżej w uwadze do art. 15 i 17)

Wymaga rozstrzygnięcia, od kiedy należy podjąć wypłatę wstrzymanego świadczenia w przypadku, gdy osoba zainteresowana oświadczenie o wyborze oferty złoży po wstrzymaniu wypłaty. Przepis art.135 ustawy emerytalnej wskazany w art.7 pkt 1 projektowanej ustawy umożliwia podjęcie wypłaty od miesiąca ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia, co oznacza w tym przypadku od miesiąca przedłożenia oświadczenia. Budzi wątpliwości , czy słuszne jest pozbawienie wypłaty należnej z FUS z powodu zwłoki w złożeniu oświadczenia o wyborze oferty dożywotniej emerytury kapitałowej spowodowanej np. przyczynami losowymi.

Nie jest zrozumiałe dlaczego w ust. 7 zakłada się, że ofe przekazuje środki do zakładu emerytalnego za pośrednictwem ZUS. Ofę powinno przekazywać środki do ZUS tylko w przypadku, gdy będą one stanowiły przychody funduszu emerytalnego. W pozostałych przypadkach ofe powinno przekazywać środki bezpośrednio do zakładu emerytalnego , a do ZUS – jedynie informację o wysokości tych środków.

W art. 17 brak jest regulacji dotyczących ustalania hipotetycznej emerytury kapitałowej . W szczególności brak jest przepisu zobowiązującego ofę do przekazania informacji o środkach zgromadzonych na rachunku w ofe na określony dzień przyjęty do ustalania hipotetycznej emerytury kapitałowej (uwaga do art. 13 ust. 2).

Nie ma potrzeby, aby ZUS za każdym razem przekazując informacje o ustaleniu prawa i wysokości dożywotniej emerytury kapitałowej informował zakład emerytalny o numerze rachunku bankowego. Będzie to bowiem jeden rachunek bankowy, na który wszystkie zakłady emerytalne będą przekazywały środki na wypłatę wszystkich dożywotnich emerytur kapitałowych. Zaproponowany przepis

może sugerować, że dla każdego świadczeniobiorcy będzie otwierany i prowadzony odrębny rachunek.

Do art. 18 ust. 3

W ustawie nie określono, jaki podmiot ustala i wypłaca kwotę wypłaty gwarantowanej, o której mowa w art. 18 ust. 3 projektu oraz nie określono trybu postępowania w tym zakresie (np. czy postępowanie wszczynane jest na wniosek, czy z urzędu).

Do art. 19

Zgodnie z art. 19 zakład emerytalny ma przekazywać do ZUS środki na pokrycie opłaty z tytułu kosztów obsługi dożywotniej emerytury kapitałowej, przy czym wysokość tej opłaty nie może być wyższa niż 0,1% kwoty najniższej emerytury. W obecnych warunkach oznacza to, że opłata nie może być wyższa niż 0,64 zł. W naszej opinii jest to kwota nieadekwatna do zakresu zadań nałożonych na ZUS w związku z obsługą dożywotnich emerytur kapitałowych i związanych z tym kosztów obsługi tych zadań.

Z art. 19 ust. 3 pkt 1 projektu wynika, że Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia terminy i sposób przekazywania ZUS przez zakłady emerytalne informacji o wysokości dożywotnich emerytur kapitałowych. Jest to niezrozumiałe, ponieważ z projektu ustawy wynika, że to ZUS, a nie zakłady emerytalne, będą ustalać wysokość tych emerytur.

Do art.23

Zgodnie z art. 23 ust. 1 ZUS ustala wysokość dożywotniej emerytury kapitałowej na podstawie oferty obowiązującej w dniu założenia wniosku o ustalenie prawa do dożywotniej emerytury kapitałowej.

Z art. 17 wynika, że w przypadku osób, którym emeryturę przyznano z urzędu lub które pobierały okresową emeryturę kapitałową, nie jest wymagane złożenie wniosku dotyczącego dożywotniej emerytury kapitałowej. Z jakiego momentu brana ma być wówczas oferta do wyliczenia dożywotniej emerytury kapitałowej? Przepis ten wymaga uzupełnienia.

Do art.26

Powstaje wątpliwość, który sąd jest właściwy dla emeryta lub osoby uposażonej zamieszkałej za granicą. Pewne jest, że sądem takim nie może być sąd zagraniczny, a więc to powinien to być zawsze sąd właściwy dla siedziby zakładu emerytalnego.

Do art. 27

Trudno zrozumieć treść tego przepisu. Jakiego rodzaju spory między członkami ofe, a tymi funduszami albo emerytami i zakładami emerytalnymi mogą być rozstrzygane przez sądy, skoro wszystkie decyzje podlegające zaskarżeniu w trybie k.p.c. (dotyczące prawa i wysokości świadczeń) będą wydawane przez ZUS.

Do art.28 i 35

Niezrozumiała jest konstrukcja tych przepisów. Zaproponowane brzmienie przepisów sugeruje, że kwota emerytury kapitałowej (okresowej i dożywotniej) jest ograniczana z powodu zbiegu z rentą z ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych

... albo ustawy o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy... . Wydaje się, że taka regulacja byłaby absolutnie nieuzasadniona – wręcz przeciwnie, należałoby wyraźnie wskazać, iż kwota okresowej emerytury kapitałowej oraz dożywotniej emerytury kapitałowej ma być wypłacana zawsze w pełnej wysokości.

Gdyby okazało się, iż połowa emerytury z FUS byłaby niższa od łącznej kwoty emerytury z FUS i emerytury kapitałowej (okresowej i dożywotniej), nie niższej niż emerytura kapitałowa (okresowa i dożywotnia) powstaje wątpliwość, z jakich środków powinna być sfinansowana dopłata do tej wysokości.

W art. 28 i 35 mowa jest odpowiednio: o zbiegu emerytury z FUS z rentą inwalidy wojennego i wojskowego oraz o zbiegu emerytury z FUS z rentą wypadkową z tytułu niezdolności do pracy. Zapisy dotyczące połowy kwoty emerytury, o której mowa w tych artykułach nie są jednoznaczne.

Przy założeniu:

E_{FUS} - emerytura z FUS

E_{Kap} - emerytura kapitałowa

Nie jest zrozumiałe czy połowa łącznej kwoty emerytury z FUS i emerytury kapitałowej (o której mowa w tych artykułach) ma to być:

$$\frac{1}{2} \cdot E_{FUS} + \frac{1}{2} \cdot E_{Kap}$$

czy też może

$E_{Kap} + x \cdot E_{FUS}$, gdzie x – udział części emerytury z FUS wyliczony z poniższego wzoru

$$E_{Kap} + x \cdot E_{FUS} = \max \left\{ \frac{1}{2} \cdot (E_{FUS} + E_{Kap}), E_{Kap} \right\} ?$$

W tym pierwszym przypadku powstają pytania:

- 1) co z pozostałą częścią emerytury kapitałowej (z pozostałymi środkami zgromadzonymi w ofe)?
- 2) z której części (FUS czy emerytury kapitałowej) pokrywane miałyby być ewentualne dopełnienie do kwoty emerytury kapitałowej.

Do art.29 zmiana 6 i 7 lit. b

Przepis art.27 ust.1a oraz art.33 ust.2a należy uzupełnić o art.184 ustawy emerytalnej;

Do art.31

W zmianie 7 dotyczącej art. 111a, w dodawanym pkt 3 należy skreślić literę b, gdyż takiego rozwiązania nie zawierają zamiany do ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wprowadzane art.29 projektowanej ustawy.

Proponujemy zamieszczenie w ustawie zapisu, że z chwilą zgłoszenia przez ubezpieczonego, członka ofe wniosku o emeryturę okresową zostanie zablokowana możliwość zmiany ofe przez takiego członka. Z punktu widzenia zarówno systemu informatycznego ZUS (założeń docelowych systemu KSI ZUS) jak i ubezpieczonego - prostszym i bardziej logicznym, rozwiązaniem jest, aby ubezpieczony, który składa wniosek o emeryturę nie mógł zawierać umowy o członkostwo z innym otwartym funduszem emerytalnym. Uprości to przetwarzanie informacji potrzebnych do poprawnej wypłaty środków zgromadzonych w ofe. Zminimalizuje ilość błędów w KSI ZUS, a także wykorzystanie zasobów informatycznych. Takie rozwiązanie zredukuje obciążenie, jakiemu zostanie

poddany ZUS w sytuacji zmiany zapisów na koncie ubezpieczonego w Centralnym Rejestrze Członków OFE (w szczególności w zakresie drobiazgowego śledzenia rozliczeń z zakładami emerytalnymi), a także ograniczy problemy otwartych funduszy emerytalnych związane z obowiązkiem wypłaty transferowej środków ubezpieczonego zgromadzonych w ofe, który złożył wniosek o emeryturę. Kolejną przesłanką przemawiającą za takim rozwiązaniem jest uproszczenie jednoznacznej identyfikacji podmiotu wypłacającego świadczenie, a więc uproszczenie również procedury dochodzenia ewentualnych należności, a także zmniejszenie ilości niejasności ze strony ubezpieczonego, czyli obciążenia terenowych jednostek ZUS w zakresie udzielanych informacji.

Do art. 32

Pkt 2

W związku z art. 17 ust. 3 projektowanej ustawy w zmienianym art. 22 ust. 3b i 3c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych po wyrazach „o złożeniu przez członka otwartego funduszu emerytalnego wniosku o ustalenie prawa do dożywotniej emerytury kapitałowej” powinno być dodane wyrazy „lub oświadczenia o wyborze oferty dożywotniej emerytury kapitałowej”.

Przepisy te wymagają też odpowiedniej korekty w przypadku, gdy intencją art. 14 projektowanej ustawy jest, aby w przypadku przekazania środków na fundusz emerytalny ustawało członkostwo w ofe.

Pkt 4

Art. 40 ust. 1c pkt 1 należy nadać brzmienie:

„1) w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w ust. 1 pkt 1, należnych za okres do dnia poinformowania przez Zakład otwartego funduszu emerytalnego o złożeniu przez członka otwartego funduszu emerytalnego wniosku o dożywotnią emeryturę kapitałową lub oświadczenia o wyborze oferty dożywotniej emerytury kapitałowej, i nieopłaconych lub niezidentyfikowanych do tego dnia, także wówczas gdy nie uległy one jeszcze przedawnieniu;”. Przepisy te wymagają też odpowiedniej korekty w przypadku, gdy intencją art. 14 projektowanej ustawy jest, aby w przypadku przekazania środków na fundusz emerytalny ustawało członkostwo w ofe.

Pkt 5

Niezrozumiałe jest dlaczego osobom, którym do osiągnięcia wieku 60 lat i 65 lat „brakuje nie mniej niż 12 miesięcy” podawana ma być odpowiednio:

- informacja o możliwości skorzystania z prawa do okresowej emerytury kapitałowej,
- informacja o możliwości skorzystania z prawa do dożywotniej emerytury kapitałowej

Oznaczałoby to w szczególności, że informacja przesyłana byłaby osobom w wieku co najmniej 35 lat, ale nie starszym niż 64. W efekcie informacje uzyskają nie ci którzy będą najbardziej zainteresowani. Wydaje się, że jest to błąd i w treści art. 50 ust. 1g i 1h zamiast „nie mniej niż 12 miesięcy” powinno być „nie więcej niż 12 miesięcy”.

Ponadto należy zrezygnować z załączania do wysyłanych do ubezpieczonych informacjach zestawienia ofert dożywotnich emerytur kapitałowych, a zamieszczenie informacji o tym, że zestawienie ofert jest dostępne w jednostkach terenowych i na stronie internetowej ZUS. Proces drukowania zawiadomień jest procesem długotrwałym. Oferta dożywotniej emerytury kapitałowej może ulec zmianie w trakcie drukowania zawiadomień. Co wtedy?. ZUS będzie ponosił dodatkowe koszty - ok. 15 mln dodatkowych kartek A4. Po co? Skoro w projekcie ustawy o funduszach dożywotnich emerytur kapitałowych jest art. 69 pkt 3, mówiący o tym że ZUS udostępnia oferty w terenowych jednostkach organizacyjnych i na stronie internetowej.

Do art.33

Pkt 3

W dodawanym art. 26 a ust.2 po wyrazach „do emerytury” należy dodać wyrazy „lub renty”. Nie wydaje się uzasadnione, aby osoba mająca ustalone prawo do renty rolniczej była uprawniona do zwiększenia emerytury z tego samego tytułu. Podobna regulacja funkcjonuje obecnie w art.56 ustawy emeryturach i rentach z FUS.

Pkt 4

W art.87 ustawy o emeryturach i rentach z FUS należy dodać, że przy ustalaniu, czy dana osoba powinna mieć podwyższone świadczenie do kwoty świadczenia najniższego powinny być brane pod uwagę wyłącznie okresy składkowe, o których mowa w art.6 ustawy emerytalnej i okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 tej ustawy, gdyż okresy wymienione w art.10 nie powinny być brane uwagę przy ustalaniu 20 (25) letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

Pkt 6

W zmienianym przepisie powinien być wskazany art.24 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS

Ponadto na tle rozwiązań zaprezentowanych w zmianach wprowadzonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników (art.29 projektowanej ustawy) należy stwierdzić, że projektowana ustawa nie zawiera rozwiązań dotyczących osób, które nabyły prawo do emerytury rolniczej z uwzględnieniem okresów, o których mowa w art. 20 ust.1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (w jej obecnym brzmieniu).

Zmiany wprowadzone do ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (zmiana 7 do art.31 projektowanej ustawy) sugerują, że osoba, która ma ustalone prawo do emerytury rolniczej - z uwzględnieniem takich okresów i będąca jednocześnie członkiem ofe - nabywa prawo do emerytury z FUS, jeżeli przekaze środki zgromadzone w ofe na rzecz budżetu państwa. Wydaje się jednak, że regulacja umożliwiająca pobieranie dwóch świadczeń z tego samego tytułu jest nieuzasadniona. Należy przypuszczać, iż możliwość taka dotyczy także osób nie będących członkami ofe – one też będą miały możliwość pobierania dwóch świadczeń z tego samego tytułu.

Wydaje się zasadne, aby projektowana ustawa zawierała jednak regulację eliminującą możliwość pobierania dwóch świadczeń z tytułu tych samych okresów przez osobę urodzoną po 31grudnia 1948 r., która przeszła na wcześniejszą emeryturę rolniczą z zaliczeniem okresów, od których uzależnione jest ustalenie

prawa do emerytury na podstawie ustawy emerytalnej, a następnie po dniu wejścia w życie ustawy wnioskuje o ustalenie prawa do emerytury na podstawie ustawy emerytalnej.

Proponujemy wprowadzenie następującego przepisu przejściowego :

„Art. 39.1. Osobie urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r., której przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ustalono prawo do emerytury rolniczej, z zaliczeniem okresów, o których mowa w art. 20 ust.1 pkt 3 ustawy wymienionej w art.29, a która po dniu wejścia w życie ustawy osiągnie wiek 60 lat dla kobiety i 65 lat dla mężczyzny i zgłosi wniosek o emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, określoną w art. 24 lub 184 ustawy wymienionej w art.33, przysługuje - w zależności od jej wyboru - emerytura rolnicza ustalona z zaliczeniem wskazanych okresów albo emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

2. Prawo do emerytury rolniczej oraz emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przysługuje osobie, o której mowa w ust.1, jeżeli po wyłączeniu okresów wskazanych w tym przepisie, osoba ta spełnia warunki do emerytury rolniczej.”

Dodatkowo proponujemy rozważenie także zmiany art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Chodzi o skorelowanie daty na jaką ustala się kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne braną do podstawy obliczenia emerytury z FUS dla członka ofe, z datą na jaką brane są pod uwagę środki zgromadzone w ofe do ustalenia emerytury kapitałowej.

Do art. 38

Ze względu na ograniczenia dotyczące polecenia zapłaty (głównie kwotowe - max. 50 tys. euro) proponujemy rozszerzyć sposób dostępu do środków ofe w poprzez nadanie pkt 2 i 3 brzmienia:

„2) przekażą Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych pełnomocnictwa do dysponowania swoimi rachunkami bankowymi o których mowa w art. 16 ust. 9.

3) utrzymują na rachunkach o których mowa w art. 16 ust. 9 środki pieniężne co najmniej w wysokości stanowiącej równowartość jednomiesięcznej kwoty wypłat okresowych emerytur kapitałowych.”.

Do wiadomości:

Pan

Michał Boni

Sekretarz Stanu

Szef Zespołu Doradców Strategicznych

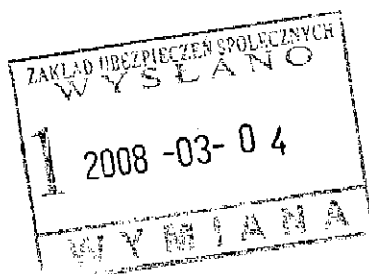
Premiera Donalda Tuska

WICEDYREKTOR
Departamentu Legislacyjno-Prawnego

mgr Elżbieta Łozińska

PREZES ZUS

Sylwester Rypiński

**Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy i Polityki Społecznej**

Uprzejmie informuję Panią Minister, że do przekazanego przy piśmie z dnia 19 lutego 2008r, znak: DUS-0210-7-RW/08, projektu ustawy o zasadach wypłaty emerytur kapitałowych zgłaszam następujące uwagi:

Uwaga ogólna

Uzależnienie prawa do emerytury z FUS i emerytury kapitałowej od wysokości tych świadczeń budzi poważne zastrzeżenia, zarówno z merytorycznego, jak i – szeroko rozumianego – społecznego punktu widzenia.

Uzależnienie prawa do emerytury od wysokości wynoszącej 24% kwoty bazowej - albo od jakiegokolwiek innej kwoty - stawia w nierównej sytuacji osoby, które posiadają staż wskazany w art. 87 ust. 1 ustawy emerytalnej oraz minimalne nawet środki w FUS i ofe, z osobami, które odłożyły znacznie większe środki, ale w krótszym czasie, a ich wyliczona emerytura jest nieznacznie niższa od 24% kwoty bazowej. Należy w tym przypadku również pamiętać, iż z uwagi na to, że dopełnienie, o którym mowa w art. 87 ust. 1 ustawy emerytalnej będzie decydowało o prawie do emerytury, przy ustalaniu 20 i 25 – letniego stażu emerytalnego, będą brały udział (obok okresów składkowych i nieskładkowych) także okresy wymienione w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej.

Nieporównanie lepsza jest też sytuacja osób, które przechodzą na emeryturę na dotychczasowych zasadach, bowiem osoby te – niezależnie od wysokości opłaconych składek – mają zagwarantowaną emeryturę w wysokości najniższej, a w przypadku emerytur przyznawanych na podstawie art. 28 – równą 24% kwoty bazowej - albo nawet niższej (w niektórych przypadkach w kwotach kilku lub kilkadziesiąt zł), jeżeli przy ustalaniu prawa do tej emerytury uwzględniane były okresy rolne, a wysokość taka nie stanowi przeszkody do ustalenia prawa i ich wypłaty.

Wprowadzenie omawianego ograniczenia jest sprzeczne z prezentowaną od lat zasadą, iż wysokość emerytur kapitałowych uzależniona jest wyłącznie od wieku ubezpieczonego i od wysokości zgromadzonych środków (w FUS i ofe).

Dodanie dodatkowego warunku do nabycia prawa do emerytury może powodować zarzut „zmiany zasad gry w trakcie jej trwania”.

Wbrew słowom uzasadnienia do ustawy, proponowany zapis wcale nie godzi „starego” systemu emerytalnego z „nowym”. Podawany jako przykład na str. 8 ubezpieczony, który w

swoim życiu opłacił tylko dwie składki, jeśli tylko będzie żył wystarczająco długo w końcu dostanie emeryturę (dla dwóch składek jest to oczywiście mało prawdopodobne, ale dla dwustu - kto wie?), natomiast porównywana z nim osoba bez piętnastoletniego okresu składkowego i nieskładkowego nie dostanie emerytury nigdy. Przesuwanie momentu wypłaty emerytury do chwili gdy emeryci staną się osobami o dalszym oczekiwanym trwaniu życia poniżej jednego miesiąca nie jest właściwym rozwiązaniem. Poza tym opisywana próba godzenia „starego” systemu z „nowym” jest raczej próbą przeniesienia złych rozwiązań do nowego systemu. W „nowy” system jest wpisana naturalna sprawiedliwa reguła – ten, kto wpłacił więcej będzie miał większą emeryturę. Ten kto wpłacił dwie składki, będzie dostawał przysłowiowy grosz. To dużo sprawiedliwsze niż sztywna granica, poniżej której ubezpieczony nie dostaje nic, a powyżej tej granicy – dostaje 597 zł.

W uzasadnieniu (str. 8) napisano „*Nie ma ekonomicznego uzasadnienia, aby wypłacać emerytury w kwocie kilku lub kilkunastu złotych*” oraz „*Jeżeli ubezpieczonemu urodzonemu po 31 grudnia 1948 r. wymierzyć emeryturę z dwóch miesięcznych składek a od ubezpieczonego urodzonego przed 1 stycznia 1949 r. żądać co najmniej piętnastu lat okresów składkowych i nieskładkowych (...) oznaczałoby to różnicowanie obywateli ...*”.

Oczywiste jest, że nie miałyby sensu wypłacać miesięcznie emerytury w wysokości kilku złotych (powinna wówczas istnieć możliwość jednorazowej wypłaty wszystkich środków), ale projektowana regulacja idzie znacznie dalej. Projektowana regulacja oznaczałaby - w warunkach od 1 marca 2008 r. – pozbawienie prawa do emerytury dla osób, którym (bez art. 26c) przysługiwałaby ona nie tylko w kwocie kilku czy kilkunastu złotych, ale nawet w kwocie kilkuset złotych (od 1 marca 2008 r. 24% kwoty bazowej wynosi bowiem 546,09 zł). Proponowany zapis oznacza pozbawienie prawa do emerytury osób, dla których stanowiłaby ona istotne, jeśli nie jedyne, źródło dochodu. Szczególnie dramatyczna stałaby się sytuacja, w której oboje małżonków nie spełniłoby warunku osiągnięcia co najmniej 24% kwoty bazowej (w warunkach od 1 marca 2008 r. mogłoby to oznaczać pozbawienie tych małżonków łącznego dochodu w kwocie np. 1 000 zł). Należy się spodziewać, że w efekcie wzrosną wydatki z pomocy społecznej.

Ponadto należy dodać, że niespełnienie warunku osiągnięcia kwoty 24% kwoty bazowej może dotyczyć osób o stosunkowo długim stażu, ale o niewielkich zarobkach, a nie tylko osób o bardzo krótkim okresie ubezpieczenia.

W kontekście projektowanego art. 26c ustawy o emeryturach i rentach z FUS istotnym problemem jest też relacja 24% kwoty bazowej i najniższej emerytury. Można się spodziewać, że za kilka, kilkanaście lat (zależy to od wielu czynników np. wzrostu realnego wynagrodzeń, wskaźników waloryzacji świadczeń, ewentualnych zmian w stopach procentowych składek na poszczególne ubezpieczenia) kwota 24% kwoty bazowej będzie większa od najniższej emerytury. Oznaczałoby to, że żadna osoba która nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego nie byłaby uprawniona do podniesienia emerytury do kwoty najniższej (gdyż po podniesieniu do kwoty emerytury najniższej świadczenie będzie mniejsze od 24% kwoty bazowej, a więc nie będzie przysługiwało prawo do emerytury).

Dodanie dodatkowego warunku w formie zaproponowanej w art. 26c ustawy o emeryturach i rentach z FUS spowoduje, że dla osób, które będą mogły skorzystać z podniesienia do emerytury najniższej może być opłacalne wybranie gorszej oferty świadczeń dla dożywotniej emerytury kapitałowej. Dzięki takiemu zachowaniu osoba taka będzie mogła spełnić warunek osiągnięcia 24% kwoty bazowej, a w efekcie uzyskać prawo do emerytury.

Dowód

Niech:

E_{FUS} - emerytura z FUS bez uwzględnienia zwiększenia z tytułu podniesienia emerytury do kwoty najniższej emerytury

\tilde{E}_{FUS} - emerytura z FUS z uwzględnieniem zwiększenia z tytułu podniesienia emerytury do kwoty najniższej emerytury

E_{ZE} - dożywotnia emerytura kapitałowa z zakładu emerytalnego

E_{min} - najniższa emerytura

$EEK_{II\ jilar}$ - ekwiwalent emerytury kapitałowej

KB - kwota bazowa

Niech $E_{FUS} + E_{ZE} < E_{min}$, wówczas (zgodnie z projektowanym art. 87 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) emerytura z FUS zostanie zwiększona o kwotę (zakładamy, że spełnione są warunki stażowe do uzyskania tego zwiększenia):

$$E_{min} - E_{FUS} - E_{ZE}$$

a emerytura z FUS po zwiększeniu wyniesie:

$$\tilde{E}_{FUS} = E_{FUS} + E_{min} - E_{FUS} - E_{ZE} = E_{min} - E_{ZE}$$

Zgodnie z projektowanym art. 26c ustawy o emeryturach i rentach z FUS emerytura będzie przysługiwać jeśli spełniony zostanie warunek:

$$\tilde{E}_{FUS} + EEK_{II\ jilar} \geq 24\% \cdot KB$$

czyli

$$E_{min} - E_{ZE} + EEK_{II\ jilar} \geq 24\% \cdot KB$$

Przy czym wielkości E_{min} i $EEK_{II\ jilar}$ są w danym momencie stałe dla danej osoby, a wielkość E_{ZE} zależy od tego jaki zakład emerytalny (ofertę świadczenia) dana osoba wybierze. A więc im gorsza oferta tym wielkość $E_{min} - E_{ZE} + EEK_{II\ jilar}$ jest większa.

Tak więc dla osoby, która korzysta ze zwiększenia emerytury (wynikającego z podniesienia do kwoty emerytury najniższej) wybranie gorszej oferty może być korzystniejsze, gdyż umożliwi jej w ogóle uzyskanie prawa do emerytury.

Przy okazji warto zwrócić uwagę, że w przypadku gdy $E_{min} < 24\% \cdot KB$ osoba będąca członkiem otwartego funduszu emerytalnego będzie w lepszej sytuacji od osoby, która do ofe nie przystąpiła mimo, że obie osoby będą miały taki sam kapitał (pierwsza zapisany na koncie w ZUS i z ofe, a druga - tylko zapisany na koncie w ZUS) i mimo, że obie będą przechodzić na emeryturę w tym samym wieku. Wystarczy aby na rynku oferowana była oferta taka, że $E_{ZE} < EEK_{II\ jilar}$. Wówczas kwota porównywana z 24% kwoty bazowej dla członka ofe będzie większa niż dla osoby nie będącej członkiem ofe. Może się wówczas zdarzyć, że członkowi ofe zostanie ustalone prawo do emerytury (gdyż zostanie spełniony warunek osiągnięcia wymaganej kwoty, tzn. 24% kwoty bazowej), a dla osoby, która nie jest członkiem ofe takie prawo nie zostanie ustalone (gdyż nie zostanie spełniony warunek osiągnięcia 24% kwoty bazowej).

Uwaga

Wobec powyższego może powstać „nizowy” rynek zakładów emerytalnych, które konkurować będą jak najgorszą ofertą, która skierowana będzie dla najbiedniejszych.

Nabycie prawa do okresowej emerytury kapitałowej, dożywotniej emerytury kapitałowej oraz trzyletniej emerytury kapitałowej uzależnione ma być między innymi od spełnienia warunku, aby „kwota emerytury ustalonej w myśl art. 26 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych powiększona o kwotę zwiększeń, o których mowa w art. 24a ust. 6 i art. 87 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń

Spółecznych, wraz z ekwiwalentem emerytury kapitałowej” była „wyższa od 24% kwoty bazowej”.

Co będzie jeśli kwota, o której mowa wyżej będzie równa 24% kwoty bazowej? Będziemy mieli wtedy przypadek osoby z prawem do emerytury, która nie będzie mogła otrzymać świadczenia z II filaru.

Poza tym osoba, która nie spełni w danym momencie warunku, aby kwota o której mowa w projektowanym art. 26c wynosiła co najmniej 24% kwoty bazowej, może go spełnić po pewnym czasie (np. z uwagi na mniejsze średnie dalsze oczekiwane trwanie życia osoby starszej). Czy oznacza to, że osoba taka ponownie składałaby wniosek o emeryturę (w szczególności mogłaby składać wniosek o emeryturę co miesiąc)?

Uwagi szczegółowe

Art.1

Proponujemy wprowadzić dodatkowy pkt 4 stanowiący, że ustawa określa także zasady i tryb wypłaty emerytur kapitałowych.

Art.2

pkt 2

Proponujemy dodać na końcu wyrazy „zwana dalej ustawą o emeryturach i rentach z FUS”.

pkt 3 i 4

- 1) pojęcie emeryta powinno być skorelowane z pojęciem emerytury, o której mowa w art.24 lub w art.24a,
- 2) powołanie „art.26” powinno być zastąpione powołaniem „art.24 lub art.24 a”, gdyż na podstawie tych przepisów ustalane może być prawo do emerytury dla członka otwartego funduszu emerytalnego, natomiast przepis art.26 określa sposób ustalenia wysokości emerytury,

pkt 8 w związku z art.13 ust.2 pkt 2

Wymaga uściślenia, do jakiej daty powinna przysługiwać okresowa emerytura kapitałowa - gdyby przyjąć, iż do końca miesiąca kalendarzowego poprzedzającego miesiąc ukończenia przez członka otwartego funduszu emerytalnego wieku 65 lat życia, to powstałaby sytuacja, iż osoba, która zgłosi wniosek o emeryturę kapitałową w miesiącu, w którym osiągnęła wiek 65 lat nie będzie miała prawa do tej emerytury za część miesiąca przed osiągnięciem wieku 65 lat; wydaje się, iż w takim przypadku osoba ta powinna otrzymać za część miesiąca okresową emeryturę kapitałową, a za część miesiąca emeryturę dożywotnią kapitałową; w takim przypadku prawo do okresowej emerytury kapitałowej powinno przysługiwać do dnia poprzedzającego osiągnięcie wieku 65 lat.

Art. 5

Proponujemy skreślić wyrazy „na podstawie umowy emerytalnej”, gdyż dożywotnia emerytura kapitałowa nie będzie wypłacana w przypadku, gdy osobie zainteresowanej nie będzie przysługiwała emerytura z FUS z uwagi na to, iż kwota emerytury będzie niższa niż 24% kwoty bazowej.

Art. 6

Przepis ten z uwagi na swoją lakoniczność jest trudny do rozczytania. Nie wiadomo jaką rolę w tworzeniu i udostępnianiu ofert odgrywa ZUS, a jaką zakłady emerytalne. W szczególności dotyczy to tworzenia zestawienia ofert świadczeń. Zaproponowana regulacja, zwłaszcza w zestawieniu z art. 52 projektu ustawy o zakładach emerytalnych, sugeruje, że zakład

emerytalny jedynie przekazuje do ZUS ofertę swoich świadczeń i to ZUS tworzy zestawienie ofert wszystkich zakładów emerytalnych. Takie rozwiązanie jest dla ZUS nie do zaakceptowania. Jeżeli chodzi o działalność informacyjną rola ZUS powinna ograniczać się jedynie do udostępniania materiałów otrzymanych od zakładów emerytalnych. Ingerencja ZUS w otrzymane materiały może spotkać się z podejrzeniem stronniczości, zwłaszcza, że i bez tego ZUS będzie postawiony w trudnej sytuacji. Należy bowiem liczyć się z tym, że dla większości osób oferty świadczeń będą trudne do zrozumienia. Tym samym będzie co najmniej oczekiwane otrzymanie od pracowników ZUS wyjaśnień na temat ofert, jak nie wręcz nacisk na pomoc w wyborze oferty.

Dlatego też ZUS nie powinien być angażowany w tworzenie zestawienia ofert świadczeń. Zestawienie to powinien sporządzać organ nadzoru i przekazywać do ZUS.

Art. 8

ust. 2

1. Nie wiadomo kto będzie udostępniał oświadczenia – ZUS, czy zakład emerytalny oraz czy będzie to jedno oświadczenie, czy kilka.

2. Członek ofe ma złożyć oświadczenie o zapoznaniu się z ofertami świadczeń wszystkich zakładów emerytalnych. Wynikający z tego przepisu swoisty przymus zapoznania się ze wszystkimi ofertami budzi wątpliwości. Członek ofe może nie widzieć takiej potrzeby, a poprzez składanie takiego oświadczenia zmusza się go do poświadczania nieprawdy,

ust. 3

Powinien być wyraźnie określony termin, użyte pojęcie "niezwłocznie" jest nieostre.

Art. 9

ust. 1

Z zapisu ust. 1 wynika, że może być tylko jedna osoba uposażona, co może budzić wątpliwości, zwłaszcza, że do środków gromadzonych w ofe może być uposażonych więcej osób.

ust. 3

Wskazanie jako uposażonego innej osoby niż małżonek wymaga pisemnej zgody małżonka. Rodzi się pytanie, co się dzieje jak tej zgody nie ma – czy uposażonym jest małżonek (z mocy ustawy), czy ma zastosowanie ust. 4 (brak wskazania osoby uposażonej). Kwestia ta wymaga uzupełnienia.

ust. 4

Wydaje się, że w ust. 4 chodzi o środki zakładu emerytalnego, gdyż rozrządzenie środkami otwartego funduszu emerytalnego odbywa się na zasadach określonych w ustawie o organizacji i funkcjonowaniu otwartych funduszy emerytalnych.

Art.10

1. Z punktu widzenia zarówno systemu informatycznego ZUS (założeń docelowych systemu KSI ZUS) jak i ubezpieczonego - prostszym i bardziej logicznym, rozwiązaniem jest aby emeryt, który jest już uprawniony do emerytury dożywotniej, należał tylko do jednego zakładu emerytalnego:

- z punktu widzenia systemu, uprości to przetwarzanie informacji potrzebnych do poprawnej wypłaty – generowanie jednej listy wypłat, zamiast wielu. Zminimalizuje ilość błędów w KSI ZUS, a także wykorzystanie zasobów informatycznych.
- zmniejszy to obciążenie związane z weryfikacją zgodność wpłat dokonywanych przez zakłady emerytalne na pokrycie przekazywanych przez ZUS świadczeń.
- uprości to jednoznacznej identyfikacji zakładu emerytalnego wypłacającego świadczenie.

Z tych też względów należałoby zrezygnować z możliwości wyboru innego zakładu emerytalnego (ust. 2). We wszystkich przypadkach bardziej właściwe jest rozwiązanie zaproponowane w ust. 3, tj. sporządzanie aneksu do już zawartej umowy.

2. W oparciu o ust. 2, można wybrać ofertę tego samego zakładu emerytalnego, który dotychczas wypłaca dożywotnią emeryturę kapitałową. Rodzi się pytanie, czy w tym przypadku emeryt będzie miał wypłacane przez ten sam zakład emerytalny dwie emerytury dożywotnie, czy też nastąpi jedynie zwiększenie, w drodze aneksu, emerytury wypłacanej przez ten zakład.

3. Przepis nie zawiera procedur postępowania – czy emeryt powinien złożyć kolejny wniosek o dożywotnią emeryturę kapitałową na zasadach określonych w art.16-19, czy też ustalenie prawa do tej emerytury powinno odbywać się na innych zasadach, a jeżeli tak - to jakich.

4. Nie została uregulowana sytuacja osób, których ekwiwalent byłby równy 80 zł – należy zatem zapisać "równy lub wyższy niż 80 zł".

5. Wymaga rozstrzygnięcia, czy możliwe jest ustalenie prawa do dożywotniej emerytury kapitałowej w sytuacji, gdy ekwiwalent emerytury kapitałowej ustalony ze środków zgromadzonych przez emeryta był niższy niż 80 zł, co uzasadniało ustalenie prawa do trzyletniej emerytury kapitałowej, a po dodaniu do nich środków zgromadzonych przez byłego współmałżonka w okresie istnienia prawa do trzyletniej emerytury kapitałowej przekroczyłby 80 zł.

6. Na tle tych rozwiązań powstaje pytanie, czy istniałaby także możliwość zwiększenia o środki zgromadzone przez współmałżonka okresowej emerytury - w przypadku, gdyby osoba pobierająca okresową emeryturę kapitałową zrezygnowała ze zwiększenia swoich środków pozostawionych w otwartym funduszu emerytalnym i dokonałaby wyboru polegającego na zwiększeniu okresowej emerytury kapitałowej.

Art.11

ust. 3

Niezrozumiałe jest stwierdzenie, że ZUS pobiera opłatę „ za rozpatrzenie oświadczenia ” – nie wiadomo na czym ma polegać rola ZUS. Zapis ten sugeruje, że ZUS może zakwestionować oświadczenie, a nie o to chyba chodzi.

Ponadto w projekcie nie ma mowy o sposobie zmiany kwoty pobieranej za rozpatrzenie oświadczenia (a kwota 160 zł dziś i za kilkanaście lat będzie miała inną wartość).

ust. 5

Rodzi się pytanie, czy emeryt może zawrzeć umowę emerytalną z tym samym zakładem emerytalnym . Emeryt ma prawo odstąpić od umowy w ciągu 30 dni i możliwe jest, że w tym okresie zmieni się oferta świadczeń zakładu emerytalnego.

Ponadto przepis ten powinien być doprecyzowany poprzez nadanie brzmienia:

„5. Równocześnie ze złożeniem oświadczenia, o którym mowa w ust.2, emeryt zawiera umowę emerytalną, zgodnie z art.8 ust.1 i 2.”.

ust. 7

Z przepisu tego nie wynika, kto i kiedy przekazuje składkę. Ponadto pomniejszenie składki o kwoty wypłaconych emerytur dożywotnich powinno nastąpić obligatoryjnie, a nie fakultatywnie.

Dodatkowo należy podkreślić, iż przepis art.11 nie zawiera żadnych reguł postępowania – czy powinna obowiązywać procedura podobna do określonej dla dożywotniej emerytury kapitałowej , czy może inna i jaka.

Art. 12-15

Uwagi ogólne

Zgodnie z zaproponowanymi przepisami ZUS ma wydać decyzję w sprawie ustalenia prawa do okresowej emerytury kapitałowej na podstawie informacji o pieniężnej wartości środków zgromadzonych na rachunku członka otwartego funduszu emerytalnego, o której mowa w art. 192 ust. 2 pkt 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, tzn. na podstawie informacji o pieniężnej wartości środków zgromadzonych na rachunku członka ofe na pierwszy dzień miesiąca przypadającego na 4 miesiące przed ukończeniem przez członka ofe 60 roku życia.

Rodzi się pytanie, dlaczego prawo do okresowej emerytury kapitałowej np. dla 64 letniej kobiety ustalane ma być na podstawie nieaktualnych już danych o stanie środków na rachunku w ofe? W efekcie tego kobiecie tej może nie zostać ustalone prawo do okresowej emerytury kapitałowej, mimo, że gdyby brać pod uwagę aktualny (na moment złożenia wniosku) stan środków w ofe kobiecie tej przysługiwałoby prawo do tej emerytury.

Analogiczna sytuacja ma miejsce w przypadku ustalania prawa do dożywotniej emerytury kapitałowej (art. 19).

Pamiętajmy, że nieuwzględnione kwoty (choćby 1 grosz) mogą przechylić szalę między przyznaniem a nieprzyznaniem świadczenia. Z drugiej strony mogą to być również kwoty idące w dziesiątki tysięcy (np. w wyniku podziału środków na rachunku małżonka po rozwodzie).

Z drugiej strony zgodnie z projektowanym art. 26b ustawy o emeryturach i rentach z FUS „*Ekwiwalent emerytury kapitałowej stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia kwoty środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym w ostatnim dniu miesiąca poprzedzającego miesiąc ustalenia ekwiwalentu przez średnie dalsze trwanie życia...*”.

Wobec powyższego powstaje pytanie: na podstawie wysokości środków w ofe z jakiego momentu czasowego ZUS będzie miał ustalać prawo do emerytury kapitałowej?

W przypadku trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej (art. 26) mowa jest o tym, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję o ustaleniu prawa do tego świadczenia na podstawie informacji o pieniężnej wartości środków zgromadzonych na rachunku członka otwartego funduszu emerytalnego. Z uwagi na cytowany powyżej sposób ustalania ekwiwalentu emerytury kapitałowej można wnioskować, że miałyby to być środki zgromadzone na rachunku w ofe w ostatnim dniu miesiąca poprzedzającego miesiąc ustalenia ekwiwalentu. Wobec powyższego i wobec art. 19 może się zdarzyć, że osoba, której ZUS ustali prawo do emerytury nie będzie miała prawa ani do dożywotniej emerytury kapitałowej, ani do trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej.

Przykład

Osoba składa wniosek o emeryturę w wieku 67 lat. ZUS ustala tej osobie prawo do emerytury z FUS, ale nie ustala prawa do dożywotniej emerytury kapitałowej, gdyż ekwiwalent emerytury kapitałowej jest mniejszy niż 80 zł. Przy czym ustalenie tego ekwiwalentu – zgodnie z art. 19 odbywa się na podstawie informacji o środkach pieniężnych tej osoby, gdy była ona w wieku 64 lat i 8 miesięcy.

Wobec powyższego osoba ta składa wniosek o ustalenie prawa do trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej. Z uwagi na brak w art. 26 określenia z jakiego momentu brana ma być informacja o stanie środków w ofe dla celów ustalenia prawa do trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej, odwołujemy się do definicji ekwiwalentu emerytury kapitałowej i bierzemy wysokość środków w ofe, gdy rozważana osoba była w wieku 66 lat i 11 miesięcy. Tak wyliczony ekwiwalent może być już większy niż 80 zł i wówczas nie przysługuje prawo do trzyletniej emerytury okresowej. Co więcej z uwagi na to, że osoba ta spełniła warunek

„osiągnięcia kwoty 24% kwoty bazowej”, to również nie będzie mogła odzyskać środków z II filara w wieku 70 lat w formie jednorazowej wypłaty.

Uwagi szczegółowe

1. Na ZUS przetrzucono zdecydowaną większość zadań związanych z ustalaniem i wypłatą okresowej emerytur kapitałowych. W szczególności wątpliwość budzi ustalenie przez ZUS :

- 1) ekwiwalentu emerytury kapitałowej,
- 2) zaliczkowej wysokości emerytury kapitałowej.

co wydłuża i komplikuje procedurę ustalania prawa i wysokości świadczeń.

Ustalanie prawa i wysokości tej emerytury powinno obejmować następujące kroki :

- 1) ZUS informuje ofe o złożeniu przez członka tego ofe wniosku o okresowa emerytura kapitałowa,
- 2) ofe ustala wysokość okresowej emerytury kapitałowej i informuje o jej wysokości ZUS i członka ofe,
- 3) ZUS ustala prawo do okresowej emerytury kapitałowej.

2. Przepis art. 12 powinien dotyczyć również przypadków, w których świadczenie jest równe 24% kwoty bazowej.

3. Przepis art. 14:

- 1) nie określa reguł postępowania w przypadku, gdy osoba zainteresowana złoży wniosek wyłącznie o emeryturę z I filaru,
- 2) nie określa sposobu postępowania o ustalenie okresowej emerytury kapitałowej dla osoby, dla której ustala się prawo do emerytury z FUS z urzędu,
- 3) nie zawiera sposobu określenia zaliczkowej wysokości emerytury oraz sposobu rozliczenia tej zaliczki.

4. Powinny być wyraźnie określone terminy przekazania przez ZUS decyzji do ofe oraz wydania przez ZUS decyzji po otrzymaniu informacji z ofe.

5. Nie zostało określone z jakich środków powinna być waloryzowana okresowa emerytura kapitałowa (podobnie w przypadku trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej).

Art.16

1. Nie jest zrozumiałe dlaczego prawo do dożywotniej emerytury kapitałowej ma przysługiwać, gdy ekwiwalent emerytury kapitałowej jest większy od 80 zł. Czy kwota ta będzie stała, czy też miałyby się w jakiś sposób zmieniać (a jeśli tak, to jak)? W projekcie nie ma mowy o sposobie zmiany tej kwoty (a kwota 80 zł dziś i za kilkanaście lat będzie miała inną wartość).

2. Nie wiadomo w jakim terminie ZUS powinien ustalić prawo do dożywotniej emerytury kapitałowej.

Art.17

Z art. 17 wynika, że prawo do dożywotniej emerytury kapitałowej miałyby przysługiwać, gdy ekwiwalent emerytury kapitałowej jest większy od kwoty 80 zł. W przypadku gdy ekwiwalent ten jest mniejszy od 80 zł przysługiwać ma trzyletnia okresowa emerytura kapitałowa. Co będzie, gdy ekwiwalent emerytury kapitałowej będzie równy 80 zł.

Art. 18

ust. 3

Przepis ten nie ma żadnego racjonalnego uzasadnienia, natomiast zmusza (przymus ekonomiczny) emerytów do umorzenia jednostek zgromadzonych w ofe bez względu na koniunkturę, czyli naraża niepotrzebnie ubezpieczonych na straty.

ust. 4

Powinien być określony termin, w jakim nie złożenie wniosku rodzić powinno skutek w postaci wstrzymania emerytury. Należy też zwrócić uwagę na niespójność tego przepisu z projektowanym zapisem art. 129 ust. 3 ustawy emerytalnej (art. 39 pkt 5 projektu ustawy), który stanowi o warunku podjęcia wypłaty, a nie warunku wstrzymania wypłaty emerytury z FUS.

Wątpliwe jest wprowadzanie zasady, iż wstrzymana zostanie również wypłata, np. renty rodzinnej, skoro ustalenie prawa do renty rodzinnej nie ma związku z dożywotnią emeryturą kapitałową.

Ponadto osoba zainteresowana może pobierać rentę z innego organu emerytalnego jako świadczenie korzystniejsze, a w takim przypadku nie wprowadza się sankcji wstrzymania takiego świadczenia.

Art.19

ust. 1

ZUS nie powinien ustalać ekwiwalentu emerytury kapitałowej. Skoro ofe przekazuje informację o środkach zgromadzonych na rachunku, równie dobrze może przekazać informację o hipotetycznej emeryturze.

ust. 3

Brak jest zapisu o pozostałych 10% procentach, czy i kiedy są wypłacane emerytowi?

ust.5

Przepis ten nie reguluje zasad wypłaty świadczenia, a jedynie sposób rozliczenia z otwartym funduszem emerytalnym. Wątpliwa jest zasada potrącania kwot ustalonych w decyzji z kwot innych członków OFE. Budzi również wątpliwość klauzula prawomocności dla decyzji ustalającej zaliczkową wysokość emerytury, która oznacza możliwość odwołania do sądu – od czego zainteresowany ma się odwołać? – od ustalenia prawa do emerytury (skoro wnioskował o jej przyznanie)? – od wysokości ustalonej zaliczkowo? (w jakim celu, skoro wiadomo, że nie jest to ostateczna wysokość emerytury). W przepisie tym należałoby wprowadzić określony termin, z którym powinno nastąpić zamknięcie rachunku członka ofe – dla ustalenia ostatecznej wysokości emerytury – a nie wprowadzać klauzulę prawomocności dla decyzji zaliczkowej.

Nie wydaje się też zasadne wprowadzanie klauzuli prawomocności, gdyby miało to być inne określenie, np. "szacunkowa" wysokość emerytury.

Również w tym przepisie nie wprowadzono zasad rozliczenia zaliczkowej wysokości emerytury.

Ponadto na tle art. 19 powstaje wątpliwość:

- 1) czy wysokość emerytury z FUS należy porównać do kwoty bazowej z daty zgłoszenia wniosku i powstania prawa (art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej), czy z daty powstania prawa do wypłaty (prawo do wypłaty nie jest warunkiem ustalenia prawa do tej emerytury),
- 2) do której kwoty bazowej należy porównać łączną kwotę emerytur w celu ustalenia, czy istnieje prawo do świadczenia. Czy dla ustalenia tego prawa Zakład ma obowiązek zsumowania 100 czy 90% (art. 19 ust. 3 projektu) – jak w ogóle jest możliwe ustalenie prawidłowej wysokości (dla stwierdzenia, czy istnieje prawo do emerytury, a więc czy jej wysokość jest wyższa niż 24% kwoty bazowej), skoro to dopiero zakład emerytalny ustala ostateczną wysokość emerytury dożywotniej.

Przykładowo: Wniosek o emeryturę składa mężczyzna, członek ofe, który w dniu 31 stycznia 201... r. ukończył 65 lat. Wniosek o emeryturę z FUS składa w dniu 27 lutego (jest to np. piątek), zapoznaje się w ZUS z ofertami zakładów emerytalnych, a decyzję o wyborze zakładu podejmuje w poniedziałek, a więc już w marcu.

Prawo do emerytury z FUS powstaje od 1 lutego 201... r., ale wypłata świadczenia dopiero od marca, bowiem w marcu złożył oświadczenie o wyborze oferty zakładu emerytalnego. Ma udowodniony 24 lat i 11 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych. Co ze świadczeniem za luty 201... r. ?

Art.20

1. Wiek emeryta powinien być określony również na dzień złożenia wniosku o zawarcie umowy emerytalnej;
2. Wysokość dożywotniej emerytury ustala się „jako zaokrąglony w górę do pełnych groszy” – nie ma takich zapisów w art. 14 i 26.
3. Niezbędne jest, aby wysokość dożywotniej emerytury kapitałowej została określona w decyzji wydawanej przez zakład emerytalny, która powinna zawierać pouczenie o środkach odwoławczych, skoro przepisy rozdz. 4 dotyczą postępowania odwoławczego, gdzie stroną może być również zakład emerytalny.

Art. 21

W przepisie tym mowa jest o zwrocie części składki w przypadku śmierci emeryta w ciągu trzech lat od przekazania składki do zakładu emerytalnego. Oczywiście jest, że dodanie takiej gwarancji do zwykłej renty dożywotniej będzie kosztować. Dlaczego zmuszać do wykupienia takiej gwarancji osoby samotne, które nie miałyby kogo wskazać jako osoby uposażonej.

Art. 23

Podstawowe zasady rozliczeń pomiędzy ZUS i zakładami emerytalnymi z tytułu wypłaty dożywotnich emerytur kapitałowych powinny być zapisane w ustawie. Środki na wypłatę świadczeń powinny wpływać na odrębny rachunek, aby nie rodziło się podejrzenie, że środki te wykorzystywane są np. na finansowanie emerytur z FUS. Środki na wypłatę świadczeń powinny być przekazywane przez zakłady emerytalne do właściwych terytorialnych jednostek organizacyjny ZUS, co też powinno być zapisane w ustawie. Ponadto w ustawie powinien być określony termin przekazania środków (gwarantujący, że środki te wpłyną przed terminem wypłaty).

Ustawa powinna określić zasady postępowania, w przypadku gdy zakład emerytalny nie przekaże pełnych środków na wypłatę dożywotnich emerytur kapitałowych. Zagadnienie to nie powinno być regulowane w rozporządzeniu. W szczególności powinno być wskazane z jakich środków emerytury te mają być przejściowo sfinansowane. Na pewno obciążeń tych nie może ponosić FUS. Wydaje się, że właściwy byłby Fundusz Gwarantowanych Dożywotnich Emerytur Kapitałowych.

Art.26

1. Uwagi analogiczne jak do okresowej emerytury kapitałowej (do art.. 12-14, pkt. 1).
2. Środki zgromadzone w ofe powinny być ustalane na ostatni dzień miesiąca poprzedzający miesiąc, w którym został osiągnięty wiek emerytalny 65 lat lub zgłoszony wniosek, jeżeli wniosek ten został zgłoszony po osiągnięciu tego wieku.
3. W przepisach ust. 3 , 4 i 6 powinny być określone wyraźnie terminy dla ZUS - na wydanie decyzji i jej przekazanie do ofe.

Art.27

ust. 2 i 3

Przepisy te budzą wątpliwości . Formalnie oznaczają, że część osób otrzymywać będzie emeryturę wyłącznie z FUS tzn. z jednego filara, co wydaje się przeczyć idei reformy emerytalnej.

W momencie przejmowania środków z otwartego funduszu emerytalnego FUS zasilany może być znacznymi środkami, które – zapewne – przeznaczone zostaną na wypłatę bieżących emerytur. Warto zwrócić jednak uwagę na fakt, że w perspektywie wielu lat środki przekazane z otwartych funduszy emerytalnych na zwiększenie emerytur z FUS – w wysokości wypłacanej trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej – mogą okazać się niewystarczające na wypłatę tych zwiększeń. W efekcie może to spowodować pogorszenie sytuacji finansowej FUS. Dlaczego może się tak stać:

1) po pierwsze środki przekazane przez otwarte fundusze emerytalne mogą być niewystarczające do ustalenia wysokości zwiększenia w kwocie trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej (co może mieć miejsce, gdy otwarte fundusze emerytalne będą osiągały niskie stopy zwrotu),

2) po drugie można przypuszczać, że z trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej w dużo większym stopniu korzystać będą musiały kobiety. Będzie to wynikiem mniejszego kapitału zgromadzonego w ofe w momencie ubiegania się o dożywotnią emeryturę kapitałową (w wieku 65 lat). Część (jeśli nie większość) kobiet skorzysta z okresowej emerytury kapitałowej, co będzie zmniejszało ich stan środków w ofe. W tym czasie kobiety te (większość z nich) nie będą pracować, a więc nie będą też odprowadzane składki do ofe.

Zgodnie z art. 26 projektu wysokość trzyletniej emerytury kapitałowej ustalona będzie przez podzielenie środków w otwartym funduszu emerytalnym przez średnie dalsze trwanie życia wspólne dla mężczyzn i kobiet. W efekcie Fundusz Ubezpieczeń Społecznych przejmie zobowiązania wypłat świadczeń (obliczonych na podstawie wspólnych tablic trwania życia) dla portfela, w którym większość stanowić będą kobiety, które średnio żyją dłużej (czyli „złe ryzyka”, które nie byłyby „złe”, gdyby nie stosować wspólnych dla mężczyzn i kobiet tablic trwania życia).

Nie jest zrozumiałe czy kwota zwiększenia emerytury z FUS miałaby uwzględniać waloryzację trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej, o których mowa w art. 28 projektu? Zgodnie z projektem w przypadku wyczerpania środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym wygasa prawo do trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej. Wobec tego emerytura z FUS nie byłaby zwiększana o kwotę trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej. Natomiast zwiększenie takie miałyby następować po 36 miesiącach, nawet jeśli środki na rachunku w ofe byłyby bardzo niewielkie i niewystarczające na ustalenie zwiększenia w kwocie trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej.

Art. 29 i 30

Przepisy te powinny być połączone w jeden, co spowoduje, iż nie będzie wątpliwości, iż kapitałowa emerytura przysługuje osobie mającej ustalone prawo do emerytury z FUS i pobierającej emeryturę lub rentę – z ZUS lub z innego organu emerytalnego.

Projektowana ustawa powinna określać zasady współpracy ZUS-u z innymi organami rentowymi (np. obowiązek poinformowania ZUS o wstrzymaniu wypłaty świadczenia wypłacanego przez inny organ rentowy, np. KRUS).

Art. 31

Projekt ustawy nie zawiera przepisów dotyczących dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń. Art. 31 projektu odsyła do przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dotyczących zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, egzekucji i

potrącania ze świadczeń oraz przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dotyczących zwrotu nienależnie pobranych świadczeń oraz odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczeń. Powołane przepisy nie wyznaczają organu, który odpowiedzialny będzie za wydanie decyzji ustalającej „należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń” oraz nie określają trybu ich ściągnięcia (brak odesłania do art. 84 ust. 4 ustawy o sus.) Jeśli to ZUS miałby wydawać przedmiotową decyzję, w projekcie ustawy powinna znaleźć się regulacja dotycząca podstawy prawnej do jej wydania oraz zakres informacyjny otrzymany od właściwego zakładu emerytalnego co do wielkości nienależnie wypłaconych kwot.

Przy przyjęciu, że projekt wskazuje ZUS jako organ właściwy w tym zakresie, powinny być jednoznacznie określone zasady zwrotu ZUS wszelkich kosztów związanych z poborem i egzekucją nienależnie pobranych świadczeń. Niezbędne jest wskazanie sposobu ewidencjonowania odzyskanych nienależnie pobranych świadczeń (czy będą ewidencjonowane w ZUS, czy w zakładzie emerytalnym) oraz tryb przekazywania tych środków do zakładów emerytalnych.

Projekt ustawy nie zawiera regulacji w zakresie braku możliwości wyegzekwowania nienależnie pobranego świadczenia (kto poniesie z tego tytułu koszty egzekucji), jak również kto poniesie koszty z tytułu kwot nienależnie pobranych świadczeń które miały być wyegzekwowane.

Art.31 w związku z art.30 ust.4

Proponujemy rozważyć, czy w projektowanej ustawie nie powinna zostać wprowadzona zasada upoważniająca ZUS do wypłaty świadczenia w ramach świadczeń niezrealizowanych (analogiczna do wynikającej z art. 136 ustawy emerytalnej). Miałaby ona zastosowanie w przypadku, gdy zgon świadczeniobiorcy nastąpiłby przed terminem płatności świadczenia.

Art. 32

Projektowany art. 32 nie określa właściwości sądów w sprawach osób zamieszkałych za granicą.

Art.35

1. W związku ze zmianą 3 do art.39 zawierającą nowe brzmienie art. 26 b przestają mieć uzasadnienie zmiany do ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w szczególności zawarte w zmianie 2 lit. b – brak możliwości doliczenia przy ustalaniu stażu na podstawie ustawy rolnej okresu ubezpieczenia emerytalnego określonego na podstawie ustawy rolnej. Ubezpieczony urodzony po 31 grudnia 1948 r., pozostający przez 2 lata w ubezpieczeniu emerytalnym i prowadzący gospodarstwo rolne przez np. 23 lata, nie będzie miał bowiem uprawnień do emerytury z FUS oraz do emerytury rolniczej w przypadku, gdy kwota emerytury z FUS będzie niższa niż 24% kwoty bazowej.

2. W zmianie 6 proponuje się, aby nowy ust. 1a w art. 27 otrzymał brzmienie:

„1a. W razie zbiegu prawa do dodatku pielęgnacyjnego, o którym mowa w ust.1, z prawem do dodatku pielęgnacyjnego przysługującego do emerytury ustalonej na podstawie art.24, 24a lub 184 ustawy, o której mowa w art.6 pkt 6, dodatek pielęgnacyjny wypłaca się wraz z emeryturą z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych”.

3. W zmianie 7 lit. b proponuje się, aby ust.2a w art.33 otrzymał brzmienie:

„2a. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do osób uprawnionych jednocześnie do emerytury rolniczej oraz do emerytury przyznanej na podstawie art. 24, 24a lub art.184 ustawy, o której mowa w art. 6 pkt 6.” .

Art.37

Zgodnie z projektowanym art. 129b ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych „członek otwartego funduszu, który nie spełnił warunku, o którym mowa w art. 26c ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, o ile ukończył 70 lat, ma prawo do jednorazowej wypłaty wszystkich środków zgromadzonych na rachunku”.

W projektowanym art. 26c ustawy o emeryturach i rentach z FUS mowa jest o tym, że „jeżeli kwota emerytury (...) wraz z ekwiwalentem emerytury kapitałowej jest niższa od 24% kwoty bazowej (...) prawo do emerytury nie przysługuje.”

Oznaczałoby to, że prawo do jednorazowej wypłaty środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych miałyby te osoby, których kwota emerytury z FUS wraz z ekwiwalentem emerytury kapitałowej wynosi dokładnie 24% kwoty bazowej lub więcej. A osoby takie będą przecież miały ustalone prawo do emerytury!

Art. 38

pkt. 2

Regulacja zawarta w tym przepisie powinna dotyczyć nie tylko składek do ofe należnych za okres przed przyznaniem prawa do dożywotniej emerytury kapitałowej, ale również składek za okres po przyznaniu tego prawa, jeżeli emeryt w dalszym ciągu podlega ubezpieczeniom społecznym. Stosowne zapisy znajdowały się w projekcie ustawy o świadczeniach ze środków gromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych oraz o zakładach emerytalnych (projekt z dnia 28.11.2007 r. art. 135, pkt 3 i 4).

pkt. 3

Zaproponowane rozwiązanie, polegające na potrącaniu środków na wypłatę emerytur kapitałowych ze składek przekazywanych do ofe (po dokonaniu wypłaty emerytury), jest nie do przyjęcia, ponieważ oznacza kredytowanie emerytur kapitałowych ze środków FUS. Ponadto „mieszanie” środków pochodzących ze składek z środkami na wypłatę świadczeń skomplikuje rozliczenia ZUS z ofe, i to zarówno z tytułu składek jak i z tytułu świadczeń.

Środki na wypłatę okresowych emerytur kapitałowych i trzyletnich emerytur kapitałowych powinny być przekazywane do ZUS przez ofe. Wymaga tego zapewnienie przejrzystości finansowania wypłat emerytur kapitałowych.

Zasady rozliczeń pomiędzy ZUS i ofe, z tytułu wypłaty emerytur kapitałowych, powinny być zapisane w ustawie o zasadach wypłaty emerytur kapitałowych, natomiast tryb może być określony w rozporządzeniu.

Środki na wypłatę świadczeń powinny wpływać na odrębny rachunek, aby nie rodziło się podejrzenie, że środki te wykorzystywane są np. na finansowanie emerytur z FUS. Środki powinny być przekazywane do właściwych terytorialnych jednostek organizacyjnych ZUS. Ponadto w ustawie powinien być określony termin przekazania środków (gwarantujący, że środki te wpłyną przed terminem wypłaty).

Ustawa powinna określić także zasady postępowania, w przypadku gdy ofe nie przekaże pełnych środków na wypłatę dożywotnich emerytur kapitałowych. W szczególności powinno być wskazane z jakich środków emerytury te mają być przejściowo sfinansowane. Na pewno obciążeń tych nie może ponosić FUS.

pkt 5

Niezrozumiałe (jest to zapewne błąd logiczny) jest dla czego osobom, którym do osiągnięcia wieku 60 lat i 65 lat „brakuje nie mniej niż 12 miesięcy” podawana ma być odpowiednio:

- informacja o możliwości skorzystania z prawa do okresowej emerytury kapitałowej,

- informacja o możliwości skorzystania z prawa do emerytury oraz dlaczego załączane ma być zestawienie ofert świadczeń? (projektowane ustępy 1g i 1h ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Oznaczałoby to w szczególności, że wszystkim osobom w wieku co najmniej 35 lat, ale nie starszym niż 64 lata przesyłana byłaby oferta świadczeń.

Poza tym dlaczego informacja o możliwości skorzystania z okresowej emerytury kapitałowej miałaby być przesyłana mężczyznom, którzy z uwagi na wiek emerytalny (65 lat) z świadczenia tego nie będą mogli skorzystać.

W efekcie informacje uzyskają nie Ci którzy będą najbardziej zainteresowani.

Art.39

pkt 3

W zmianie 3 wprowadzającej nowe brzmienie art.26b konieczne jest określenie dnia, na który powinny być ustalone zgromadzone środki. Proponuje się, aby przepis art.26b otrzymał brzmienie:

„ Art. 26. b. Ekwiwalent emerytury kapitałowej stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym przez średnie dalsze trwanie życia, o którym mowa w art.26. Środki te ustala się na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc osiągnięcia wieku emerytalnego lub zgłoszenia wniosku, jeżeli wniosek został zgłoszony po osiągnięciu wieku emerytalnego.”

Z przepisu art.26 c ustawy emerytalnej wynika, iż najpierw zostanie wyliczona kwota emerytury, a jak nie będzie ona osiągała określonego pułapu, to powinna być wydana decyzja o odmowie prawa do emerytury. Jeżeli taki pułap powinien być zakreślony, to wydaje się, iż parametrem tym powinien być, np. odpowiedni procent najniższej emerytury (np. 40%). Obecnie może się zdarzyć, iż nie będzie miała prawa do emerytury osoba, która ma udowodniony staż pracy, uzasadniający podwyższenie do kwoty najniższej emerytury, jeżeli 24% kwoty bazowej będzie wyższe niż najniższa emerytura - czego nie można wykluczyć. Podważona zostaje w ten sposób również zasada przenoszenia na emeryturę z FUS z urzędu rencistów ur. po 31.12.1948 r.

Ponadto wydaje się nieuzasadnione pozbawianie prawa do emerytury osoby, której wyliczona kwota jest niższa niż 546,08 zł, bo wynosi np. 540 zł.

pkt. 4

Konieczne jest wprowadzenie regulacji określających zasady dopełniania do najniższej emerytury z FUS osobie uprawnionej do pobierania emerytury z FUS w zbiegu z rentą z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego albo do renty inwalidy wojennego lub wojskowego z tytułu niezdolności do pracy pozostającej w związku ze służbą wojskową oraz do emerytury kapitałowej.

Proponuje się wprowadzenie po art.87 nowego art.87a w brzmieniu:

„Art.87a. 1. W razie zbiegu u członka otwartego funduszu emerytalnego prawa do emerytury z Funduszu z prawem do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego albo do renty inwalidy wojennego lub wojskowego z tytułu niezdolności do pracy pozostającej w związku ze służbą wojskową - uzupełnienie do najniższej emerytury obejmuje różnicę pomiędzy emeryturą najniższą a sumą emerytury z Funduszu w pełnej wysokości i okresowej emerytury kapitałowej, dożywotniej emerytury kapitałowej albo trzyletniej emerytury kapitałowej.

2. Emeryturę z Funduszu, obliczoną zgodnie z ust.1, wypłaca się według zasad określonych w odrębnych przepisach.”

pkt. 5

Art.129 ust.3 ustawy emerytalnej wymaga uściślenia, gdyż z tego przepisu nie wynika, jakich przypadków on dotyczy: zgodnie z przepisem art.18 ustawy o zasadach wypłat emerytur

kapitałowych niezłożenie wniosku, o którym mowa w art.16 przez osobę mającą ustalone prawo do emerytury lub renty z FUS powoduje wstrzymanie wypłaty emerytury lub renty z FUS.

Ponadto proponujemy:

- 1) określenie sposobu ustalania wysokości emerytury, o której mowa w art. 24 ustawy emerytalnej - dla osoby, która kontynuuje zatrudnienie u tego samego pracodawcy, z którym pozostawała w stosunku pracy przed dniem nabycia prawa do emerytury.
Zgodnie z art.103 ust.2a ustawy emerytalnej - prawo do emerytury przyznawanej "na starych zasadach" podlega w takich przypadkach zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą na rzecz wykonywał je bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.
Regulacja ta dotyczy również emerytury przysługującej ubezpieczonemu mającemu ukończony wiek 60 lat- kobieta i 65 lat – mężczyzna, przyznawanej zarówno "na starych zasadach", jak i na zasadach przewidzianych w art.24 ustawy emerytalnej.
Ze względu na to, iż nowa emerytura jest uzależniona od wysokości składek i ew. kapitału początkowego nie istnieje możliwość wydania decyzji odmawiającej jej przyznania, jeżeli chociażby jedna składka została zewidencjonowana na koncie ubezpieczonego.
Powstaje więc wątpliwość, w jaki sposób obliczyć wysokość nowej emerytury w przypadku kontynuowania zatrudnienia na rzecz dotychczasowego pracodawcy i braku możliwości podjęcia wypłaty emerytury, skoro zgodnie z art.25 ustawy emerytalnej na wysokość emerytury ma wpływ składka zewidencjonowana na koncie ubezpieczonego do miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury.
- 2) określenie sposobu postępowania w przypadku, gdy ZUS nie otrzyma terminowo wypłaty z zakładu emerytalnego – czy ma to oznaczać, iż wypłaty te powinny być kredytowane; projektowana ustawa nie zawiera żadnych rozwiązań w tym zakresie.
- 3) na tle rozwiązań zawartych w art. 64 projektu ustawy o zakładach emerytalnych powstaje konieczność wprowadzenia regulacji pozwalającej na ponowne obliczenie kwoty dopelnienia do najniższej emerytury na zasadach określonych w art.87 ustawy emerytalnej.

Uzasadnienie

- a) Na str. 1 napisano, że „...umożliwiono podział składki na ubezpieczenie emerytalne pomiędzy konto w ZUS i rachunek w otwartym funduszu emerytalnym” oraz „Większość Polaków podjęła decyzję o powierzeniu prywatnym firmom zarządzania częścią obowiązkowo opłacanej składki na ubezpieczenie emerytalne”.
Zwracamy uwagę, że osoby urodzone po 1968 r. zostały ustawowo zobowiązane do przystąpienia do II filaru.
- b) Na str. 2 napisano, że „nie budzi żadnych wątpliwości, że świadczenia powinny być dożywotnie i niezależne od płci ubezpieczonego...”
Projekt zakłada możliwość wypłat innych niż dożywotnie świadczeń z II filara, np. trzyletniej okresowej emerytury kapitałowej.
W kontekście poprzedniego projektu (z XI 2007 r.), w którym stawki świadczeń mogły być zróżnicowane ze względu na płeć oraz w kontekście dłuższego średniego trwania życia kobiet stwierdzenie, że nieróżnicowanie wysokości świadczeń ze względu na płeć „nie budzi wątpliwości” jest niezrozumiałe. Poza tym nie jest zrozumiałe dla kogo stwierdzenie to nie budzi wątpliwości?
- c) Na str. 9 napisano, że możliwość wypłaty dożywotniej emerytury kapitałowej uzależniono od jej minimalnej kwoty równej 80 zł.

Nie jest to zgodne z projektem, w którym możliwość wypłaty świadczenia z zakładu emerytalnego uzależniono od przekroczenia kwoty 80 zł przez ekwiwalent emerytury kapitałowej. Ekwiwalent ten nie musi być równy kwocie dożywotniej emerytury kapitałowej.

- d) Na str. 10 napisano, że „nie budzi wątpliwości, że jedynym produktem gwarantującym dożywotnią wypłatę świadczenia jest renta dożywotnia, czyli zgodnie z przyjętą nomenklaturą dożywotnia emerytura kapitałowa”.

Nie można się z tym stwierdzeniem zgodzić. Dożywotnią wypłatę gwarantowałyby też inne produkty, np. emerytura małżeńska.

- e) Na str. 13 napisano, że „Po ukończeniu 65 roku życia każdy ubezpieczony byłby zobowiązany do wykupienia renty dożywotniej...”.

Nigdzie w projekcie nie ma mowy o obowiązkowym przejściu na emeryturę w wieku 65 lat. Poza tym – zgodnie z projektem - nie wszyscy ubezpieczeni będą mogli skorzystać z dożywotniej emerytury kapitałowej.

- f) Na str. 18 napisano „Zakład emerytalny ustali wysokość dożywotniej emerytury kapitałowej jako iloczyn składki i zawartej w ofercie świadczeń zakładu emerytalnego, aktualnej w dniu przekazania składki miesięcznej kwoty świadczenia”.

Sformułowanie to nie jest zgodne z projektem (art. 20) (ustalenie w cytowany sposób wysokości dożywotniej emerytury kapitałowej oznaczałoby tysiąckrotne zwiększenie w porównaniu do zapisów projektu).

- g) Na str. 19 napisano „Rozrządzenie na wypadek śmierci jest bardzo oczekiwanym rozwiązaniem z jakiego skorzysta zapewne większość świadczeniobiorców, ponieważ osoba uposażona nabywa prawo do zwrotu składki przez zakład emerytalny, jeżeli śmierć emeryta nastąpi w ciągu trzech lat od daty przekazania składki do zakładu emerytalnego”.

Zgodnie z projektem gwarancja zwrotu (całości lub części) składki będzie integralną częścią dożywotniej emerytury kapitałowej i świadczeniobiorca gwarancję taką będzie musiał (a nie będzie mógł) wykupić.

Przy okazji warto wspomnieć, że oczekiwanym rozwiązaniem jest również emerytura małżeńska, a projekt takiego świadczenia nie przewiduje.

- h) Nie jest zrozumiałe dlaczego zakład emerytalny ma poinformować ZUS i członka otwartego funduszu emerytalnego o kwocie środków zgromadzonych w otwartym funduszu emerytalnym (str. 20).

- i) Na str. 29 pojawia się stwierdzenie, że „w latach 2009-2014 na emeryturę w II filarze przechodzić będą same kobiety”.

Tymczasem w 2014 r. na emerytury z II filara zaczną przechodzić pierwsi mężczyźni.

- j) Nie jest zrozumiałe dlaczego osoba urodzona w 1949 r. miałaby osiągać wiek 50 lat w 1998 r., a wiek 60 lat w 2008 r. (rysunek 1a str. 32), a mężczyzna urodzony w 1949 r. – wiek 65 lat w 2013 r. (rysunek 2a str. 33).

Nie jest zrozumiałe dlaczego w tabeli 1 (str. 34) osoba urodzona w 1949 r. w roku 2013 ma 60 lat (podobna uwaga dotyczy osoby urodzonej w 1954 r.).

Poza tym założenia umieszczone pod tabelą 1 zawierają błędy (np. 350 lat stażu, różne średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 60 lat w 2006 r.).

Jednocześnie pragnę poinformować Panią Minister, że z uwagi na krótki termin na zgłoszenie uwag, chcielibyśmy zastrzec sobie prawo sukcesywnego przekazywania dalszych uwag do projektu ustawy o zasadach wypłaty emerytur kapitałowych.

RYSZARD RYPAŃSKI
ekwiwalent Rypański

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 4 września 2008 r.

Cena 1,29 zł + 22% VAT

